

รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6

Academic Cooperation Network Management Model of School
Administrators under Primary Educational Service Area Office based on
Saraniyadhamma 6

มณฑิรา บุตโยธี¹ วรกฤต เกื่อนช้าง² และธานี เกสทอง³
Montira Butyotee, Worakrit Thuanchang and Thanee Gesthong

Received: June 01, 2024

Revised: July 16, 2024

Accepted: August 02, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน และประเมินรูปแบบ จำนวน 16 คน โดยใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1; Nakhonsawan Primary Education Service Area Office 1

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding author, e-mail: aom9531@gmail.com

การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1.1) ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างตระหนักให้ทุกคนมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน 1.2) ชั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง จัดกิจกรรมให้สมาชิกได้กระทำความร่วมมือกัน 1.3) ขั้นสร้างพันธมิตรร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเครือข่ายโดยมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ข้อตกลงร่วมกัน 1.4) ชั้นบริหารจัดการเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย จัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ วางกฎกติการ่วมกัน 1.5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กัน 1.6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างขวัญ กำลังใจ เชิดชูเกียรติแก่สมาชิก 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีรูปแบบทั้งสิ้น 24 แนวทาง และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ, หลักสาราณียธรรม 6

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the components of academic cooperation network management of school administrators under the Primary Educational Service Area Office; 2) to create a model of academic cooperation network management of school administrators under the Primary Educational Service Area Office based on Saraniyadhamma 6; and 3) to evaluate the model of academic cooperation network management of school administrators under the Primary Educational Service Area Office on Saraniyadhamma 6. This was a mixed methods research, using content analysis and interviews with 18 key informants, focus group discussions with 9 experts, and model evaluations with 16 people, using an evaluation form. Data were analyzed using mean and standard

deviation. The research results found that 1) the components of academic cooperation network management of school administrators under the Primary Educational Service Area Office consisted of 1.1) in the stage of realizing the need to create a network, school administrators should create awareness for everyone to see the mutual benefits, 1.2) in the stage of coordinating network agencies/organizations, school administrators should use two-way communication and organize activities for members to do together, 1.3) in the stage of creating a joint agreement, school administrators should operate the network with goals, objectives and mutual agreements, 1.4) in the network management stage, school administrators should appoint a network management committee, organize the structure, determine roles and responsibilities, and establish joint rules and regulations, 1.5) in the stage of developing relationships, school administrators should organize activities for members to have opportunities to interact with each other, 1.6) in the relationship maintenance stage, school administrators should create professional learning communities, build morale, and honor members; 2) the results of creating academic cooperation network management models of school administrators under the Primary Educational Service Area Office based on Saraniyadhamma 6 found that there were a total of 24 models; 3) the results of evaluating academic cooperation network management models of school administrators under the Primary Educational Service Area Office based on Saraniyadhamma 6 found that the accuracy, appropriateness, feasibility of implementation and benefits were at the highest level.

Keywords: Model, School Administrators, Academic Cooperation Network Management, Saraniyadhamma 6

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 64 วรรค 1 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย วรรค 2 บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการ

ให้เด็กเล็กได้รับการดูแล พัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่ง โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วม และวรรค 3 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) บัญญัติว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น จากเดิมที่โรงเรียนจัดการศึกษาเพียงลำพังเป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่งผลให้โครงสร้างของโรงเรียนเปลี่ยนไปสู่การจัดองค์กรแบบเครือข่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) การจัดการศึกษาภายในโรงเรียนเดียวจึงเป็นการยาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดจึงมีความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน เป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รวมทั้งเป็นประโยชน์ ในการจัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ไพโรจน์ มະโนยานะ, 2556)

หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับพื้นที่คือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดภารกิจที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการบริหารจัดการ ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนในประเทศโดยยึดหลักการสร้างเครือข่ายและให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้เกิดพลังพัฒนาการศึกษาที่เข้มแข็งมีเสถียรภาพและยั่งยืน (ประยูร อัครบวร และคณะ, 2553) เครือข่ายเป็นการจัดให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นด้วยกัน การรวมตัวเป็นเครือข่ายเป็นการผนึกกำลัง จึงควรทำในลักษณะการแลกเปลี่ยนนำเอาส่วนดี จุดแข็งมาเรียนรู้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นเครือข่ายมีผลดีกว่าการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์มารวมกัน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับงานวิชาการเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพราะจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ประสบการณ์ เครื่องมือและสื่อเป็นการลดการทำงาน นำไปสู่การทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย (ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์, 2566)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่าการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนยังประสบปัญหา จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการเพื่อทำให้การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการช่วยกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจและศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสราณียธรรม 6 เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานอันจะส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรทางวิชาการที่มีความเข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสราณียธรรม 6
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสราณียธรรม 6

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป ศึกษาในเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ขออนุญาตบันทึกเสียง บันทึกภาพ และจดบันทึก เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์กลับมาครบทุกคน

จากนั้นสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หลอมรวม เพื่อนำไปใช้ในการร่างรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 โดยจัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ถ้าเป็นพระภิกษุต้องเป็นเปรียญธรรมประโยค 6 ขึ้นไป ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างรูปแบบ และผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิชาการในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 5 ปีขึ้นไป โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง มีการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม และสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่มโดยนำมาวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 การหาคุณภาพเครื่องมือ นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักสาราณียธรรม 6 ที่ทำการวิเคราะห์จากการสนทนากลุ่ม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ และความถูกต้องเพื่อเตรียมสู่ขั้นตอนต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นประธานกลุ่มเครือข่าย จำนวน 16 คน โดยใช้แบบประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ การหาคุณภาพเครื่องมือ นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยง ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.88 และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจความเรียบร้อย ความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไข การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบประเมินในรูปแบบ QR Code ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 เพื่อทำการประเมินรูปแบบ ซึ่งได้ผลการประเมินกลับครบทุกคน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้คือค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสารานุกรม 6 ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า

ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย โดยให้ทุกคนมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของสมาชิก สร้างค่านิยมขององค์กร โดยมีเป้าหมายเดียวกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของเครือข่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ และใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) จะช่วยให้มีความเข้าใจตรงกัน จัดกิจกรรมให้สมาชิกเครือข่ายได้กระทำร่วมกันอย่างต่อเนื่องยั่งยืน จนเป็นแบบแผนที่ยอมรับโดยทั่วกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างพันธมิตรอยู่ร่วมกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพันธมิตรอยู่ร่วมกันในการดำเนินงานของเครือข่าย โดยมีเป้าหมายร่วมกัน กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งกำหนดบทบาทของสมาชิกและสิทธิหน้าที่อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย จัดโครงสร้าง กำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของเครือข่าย วางระเบียบ กฎ กติกา ข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันให้ชัดเจน

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบกิจกรรม/การประชุมสัมมนา/การอบรมเพื่อเชื่อมโยงสมาชิกเครือข่ายที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันให้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการทำงาน เป็นทีม

ขั้นที่ 6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในการทำงาน รักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สร้างขวัญ และกำลังใจ ยกย่อง เชิดชูเกียรติแก่สมาชิก

2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสารานุกรม 6 พบว่า

ขั้นที่ 1 ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ตามหลักสารานุกรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตากายกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้ความ

เข้าใจ ให้สมาชิกเครือข่ายเห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันจากเครือข่าย ตามหลักเมตตามโนกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ คิดสร้างสรรค์งานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสมาชิกด้วยความเต็มใจ ตามหลักสัสสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพในสิทธิและเสรีภาพสร้างค่านิยมขององค์กรโดยมีเป้าหมายเดียวกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาวจีกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของเครือข่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ และใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) จะช่วยให้มีความเข้าใจตรงกัน ตามหลักเมตตามโนกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกเครือข่ายได้กระทำร่วมกันอย่างต่อเนื่องยั่งยืน จนเป็นแบบแผนที่ยอมรับโดยทั่วกัน ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายร่วมมือกันทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามหลักทัญญูสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการศึกษาระหว่างเครือข่ายสรุปผลการนิเทศ ปรับปรุง และพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาทายกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ในการดำเนินงานของเครือข่าย โดยมีเป้าหมายร่วมกัน ตามหลักสัสสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาเครือข่ายให้ปรากฏเป็นรูปธรรม กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งกำหนดบทบาท ของสมาชิกและสิทธิหน้าที่อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความรู้ให้กับสมาชิก แลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย เช่น ศึกษาดูงาน ฝึกอบรม เป็นต้น ตามหลักเมตตามโนกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมคิดสร้างสรรค์ในการค้นหาวิถีทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานจากสมาชิกเครือข่าย

ขั้นที่ 4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักทัญญูสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่ายจัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของเครือข่ายให้ชัดเจน ตามหลักสัสสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับสมาชิกเครือข่ายวางระเบียบ กฎ กติกา ข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย ตามหลักเมตตาทายกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหาร

สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ส่งผลให้สมาชิกแต่ละเครือข่ายมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหา/สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณในการดำเนินงานของเครือข่าย

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตา 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาออกแบบกิจกรรม/การประชุมสัมมนา/การอบรมเพื่อเชื่อมโยงสมาชิกเครือข่ายที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันให้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันก่อเกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะเวทีแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้สมาชิกมีการสรุปและทบทวน สิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ตามหลักทฤษฎีสамัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่าย เพื่อจัดความขัดแย้ง และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ตามหลักสืลสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักทฤษฎีสамัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศในการทำงาน รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุกระดับ ตามหลักเมตตาวัจจกรรม มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างสม่ำเสมอเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป ตามหลักสืลสามัญญตา มี 1 แนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญ และกำลังใจ ยกย่อง เชิดชูเกียรติแก่สมาชิกเครือข่ายที่เป็นแบบอย่างที่ดี

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลดำเนินงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ชั้น ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) สร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) บริหารจัดการเครือข่าย 5) พัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) รักษาความสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ประสบผลสำเร็จเกิดจากความตระหนัก เกิดจากการประสานงาน การสื่อสาร ต้องมีความชัดเจน และหลายช่องทาง มีการวางระบบบริหารจัดการที่ดี และมีความรักความสามัคคี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ นิลแก้วบรรวิชัย (2559) พบว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขั้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดมสิน คันธภูมิ (2558) พบว่า กระบวนการสร้างเครือข่ายมีแนวทางในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างเครือข่าย 2) ขั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน 4) ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย และ 5) ขั้นพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์

2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า

2.1 ขั้นการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาทายกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักเมตตาโมกกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักสัทธาธรรมา มี 1 แนวทาง และตามหลักศีลสามัญญตา มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้สมาชิกเครือข่ายเห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันจากเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์สุจริตไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ คิดสร้างสรรค์งานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารสถานศึกษามีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลต่อสมาชิกด้วยความเต็มใจ เคารพในสิทธิและเสรีภาพสร้างค่านิยมขององค์กร โดยมีเป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย (2559) พบว่า การนำหลักพุทธธรรม คือ หลักสาราณียธรรมมาปรับประยุกต์ให้เอื้อต่อการบ่มเพาะความรู้ชุมชนบ้านแฮด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเข้มแข็งได้ใช้คุณลักษณะ 6 ประการคือ เมตตาทายกรรม คุณลักษณะมีความสามัคคีเสียสละและร่วมแรงร่วมใจกัน เมตตาโมกกรรม คุณลักษณะมีจิตใจเมตตาเสียสละเพื่อ

ส่วนรวม เมตตาวจีกรรม คุณลักษณะคิตติ พุทธิ ทำดี สาธารณโภคีคุณลักษณะมีน้ำใจ สีสลสามัญญตา คุณลักษณะปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมวางไว้ และทิวฐิสามัญญตา คุณลักษณะมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

2.2 ชั้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาวจีกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักเมตตามโนกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง และตามหลักทิวฐิสามัญญตา มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของเครือข่ายผ่านช่องทางต่าง ๆ และใช้การติดต่อสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ช่วยให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกเครือข่ายได้กระทำความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องยั่งยืนจนเป็นแบบแผนที่ยอมรับโดยทั่วกัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้สมาชิกเครือข่ายร่วมมือกันทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการศึกษาระหว่างเครือข่ายสรุปผลการนิเทศ ปรับปรุง และพัฒนาเครือข่ายร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธวัชชัย ชัยวุฒิ (ไชยวุฒิ) (2564) ที่พบว่ารูปแบบองค์กรแห่งความสุขตามหลักสาราณียธรรมของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ตามที่วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ได้ดำเนินการเป็นองค์กรแห่งความสุขแบบบูรณาการผ่าน 4 มิติ คือ มิติของการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มิติของวัฒนธรรมองค์กร มิติการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กร และมิติการเชื่อมโยงกับภายนอก เป็นไปตามหลักสาราณียธรรม คือ ด้านเมตตาวจีกรรมในมิติของการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านเมตตาวจีกรรม ในมิติของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในองค์กร ด้านเมตตามโนกรรม ในมิติของเมตตาวจีกรรม ด้านสาธารณโภคี ในมิติของสาธารณประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับภายนอก ด้านสีลสามัญญตาในมิติของวัฒนธรรมองค์กร และด้านทิวฐิสามัญญตา ในมิติของการมีส่วนร่วมขององค์กร

2.3 ชั้นสร้างพันธมิตรสู่ความร่วมมือกัน ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาวจีกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักสีลสามัญญตา มี 1 แนวทาง ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง และตามหลักเมตตามโนกรรม มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างพันธมิตรสู่ความร่วมมือกันในการดำเนินงานของเครือข่าย โดยมีเป้าหมายร่วมกัน พัฒนาเครือข่ายให้ปรากฏเป็นรูปธรรม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกิจกรรม จัดวางข้อตกลงในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งกำหนดบทบาท ของสมาชิกและสิทธิหน้าที่อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเสริมความรู้ให้กับสมาชิก มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย เช่น ศึกษา ดูงาน ฝึกอบรม ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมคิดสร้างสรรค์ในการค้นคว้าวิธีทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานจากสมาชิกเครือข่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนานนท์ แสงทองทาบ และคณะ (2565) ที่

พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดีในหน้าที่การให้บริหาร รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการจัดฝึกอบรมความรู้ ทักษะเพิ่มเติมให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักให้โอกาสในการพิสูจน์ตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับเกิดความสัมพันธ์อันดี มีความยุติธรรม ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

2.4 ขั้นบริหารจัดการเครือข่าย ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักทฤษฎีสามัญ ญูตา มี 1 แนวทาง ตามหลักสี่สามัญญูตา มี 1 แนวทาง เครือข่าย ตามหลักเมตตาทายกรรม มี 1 แนวทาง และตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเครือข่าย มีการจัดโครงสร้าง กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของเครือข่ายให้ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับสมาชิกเครือข่ายวางระเบียบ กฎกติกา ข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเครือข่ายได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ส่งผลให้สมาชิกแต่ละเครือข่ายมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านเป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหา/สนับสนุนทรัพยากร งบประมาณในการดำเนินงานของเครือข่ายให้แก่สมาชิกเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรพล คำผาลา (2566) ที่พบว่า แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสาราณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด มีการกำหนดตำแหน่งที่เหมาะสมกับภาระงานต่าง ๆ มีการสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการขององค์กร มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานพร้อมส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาและอบรมในด้านต่าง ๆ ตามความสามารถ มีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย เพื่อให้บุคลากรมีเป้าหมายและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานการปฏิบัติงานบุคลากรทุกคนอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสรุปได้ว่า 1) การบริหารงานบุคคลเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญอันดับแรกในการทำงาน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายโครงสร้างและหน้าที่ของบุคลากรอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพให้เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นธรรม โปร่งใส มีเมตตา ยึดหลักความเท่าเทียมและเสมอภาค

2.5 ขั้นพัฒนาความสัมพันธ์ ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักเมตตาทายกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักสาธารณโภคี มี 1 แนวทาง ตามหลักทฤษฎีสามัญญูตา มี 1 แนวทาง และตามหลักสี่สามัญญูตา มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการออกแบบ กิจกรรม/การประชุมสัมมนา/การอบรมเพื่อเชื่อมโยงสมาชิกเครือข่ายที่ไม่มีโอกาสติดต่อกันให้มี

โอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง เสริมสร้างกิจกรรมสาธารณะเวทีแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้สมาชิกมีการสรุปและทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างวัฒนธรรมเครือข่ายเพื่อจัดการความขัดแย้ง และส่งเสริมการทำงาน เป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหากษัตริย์ สิริวทมน (2565) ที่พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสาราณียธรรม 6 มาบูรณาการในหน่วยงานการศึกษาอย่างแท้จริง

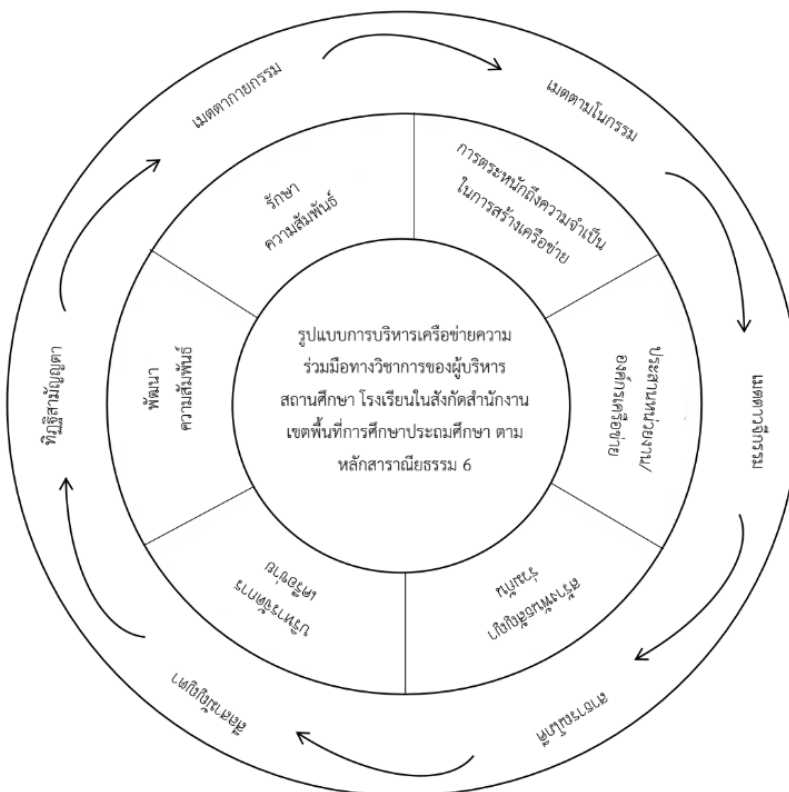
2.6 ขั้นรักษาความสัมพันธ์ ตามหลักสาราณียธรรม 6 พบว่า ตามหลักทฤษฎีสามัญญตา มี 1 แนวทาง ตามหลักเมตตาวาจิกรรม มี 1 แนวทาง ตามหลักสาธณโกศมี 1 แนวทาง และตามหลักศีลสามัญญตา มี 1 แนวทาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศในการทำงาน รักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่ายทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างสม่ำเสมอเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่ายเพื่อเชื่อมต่อกันกับคนรุ่นใหม่ในการสืบทอดความเป็นเครือข่ายต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างขวัญ และกำลังใจ ยกย่อง เชิดชูเกียรติแก่สมาชิกเครือข่ายที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา พิมพ์สุข (2555) พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษา เคารพซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน มีความสามัคคี ประพฤติสุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างขวัญ และกำลังใจ ซื่อตรงต่อหน้าที่ ช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจ เคารพนับถือกัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และพัฒนาการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

3. การประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 ทุกขั้นตอนมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการสร้างรูปแบบด้วยการประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านล้วนมีความรู้ความสามารถและกลุ่มเล็กในเนื้อหาที่สร้างเป็นรูปแบบขึ้นมาทำให้สอดคล้องกับบริบทของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินรูปแบบเห็นชอบดีมากที่สุดทุกขั้นตอน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระชัย ช่างบุญศรี (2558) ที่พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของขจรวรรณ ภู่อจฺร (2564) ที่พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วยแนวคิดและหลักธรรม ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) สร้างพันธสัญญา ร่วมกัน 4) บริหารจัดการเครือข่าย 5) พัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) รักษาความสัมพันธ์

2. หลักธรรม คือ หลักสาราณียธรรม 6 ประกอบด้วย 6 ข้อ คือ 1) เมตตาทายกรรม การทำความดีต่อกันแสดงออกทางกายด้วยเมตตา 2) เมตตาวจีกรรม การพูดแต่สิ่งที่ดีงามแสดงออกทางวาจาด้วยความเมตตา 3) เมตตาโมกรรม การคิดดีต่อกันการมองกันในแง่ดี 4) สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์เฉลี่ยแจกจ่ายให้มีส่วนร่วมทั่วกัน 5) สีสามัญญตา การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ 6) ทิฐีสามัญญตา การมีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกันคิดในสิ่งที่ตรงกันปรารถนาให้ตรงกันด้วยการยอมรับในเหตุผลของคณะ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของเครือข่าย เพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาเครือข่ายที่ยั่งยืนต่อไป

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้แก้ปัญหาในการบริหารงานด้านคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณสำหรับเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเครือข่ายในการพัฒนางานให้มีความเข้มแข็งในเชิงวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรมีการกำหนดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ของทุกส่วนในโรงเรียนให้ราบรื่น ไม่ทับซ้อนกัน รวมไปถึงการจัดระเบียบการทำงานที่ไม่ให้

สะดวก จัดคนให้เหมาะสมกับงาน จัดงานให้เป็นระบบ ส่งผลต่อการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2. กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสังกัดอื่น สามารถนำผลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการแก่ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการในเครือข่ายจนสามารถพัฒนางานวิชาการให้เป็นต้นแบบและต่อเนื่อง จนสามารถถ่ายทอดให้กับครู บุคลากร และนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา พิมพ์สุข. (2555). การประยุกต์ใช้หลักสารานุกรม 6 ในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. (ดุสิตนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์. (2566). เครือข่ายเพื่อการพัฒนา. เข้าถึงได้จาก <https://asapake.tripod.com/k10.htm>.
- ธนานนท์ แสงทองทาบ และคณะ. (2565). การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน ตามหลักสารานุกรม 6 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 1(3), 117-130.
- ธีระชัย ช่างบุญศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ประยูร อัครบวร และคณะ. (2553). *การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธวัชชัย ชยวุฒโท (ไชยวุฒติ). (2564). *รูปแบบองค์กรแห่งความสุขตามหลักสสารณียธรรมของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน*. (ดุขฎฐินิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- พระมหากฤษดา สิริวุฒโน. (2565). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักสสารณียธรรม 6 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา แผนกสามัญศึกษา*. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 2(5), 25-32.
- ไพโรสณธ์ มะโนยานะ. (2556). *คู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2*.แพร่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- ภัทรพล คำผาลา. (2566). *แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสสารณียธรรม 6 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด*. *วารสารการบริหารการศึกษา มมร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 3(3), 27-36.
- ภัทรวรรณ นิลแก้วบวรวิชัย. (2559). *รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ดุขฎฐินิพนธ์การศึกษาดุขฎฐีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย. (2559). *สถานีสสารณียธรรม: พื้นที่บ่มเพาะความรู้ชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านแฮด ตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น*. (ดุขฎฐินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- อุดมสิน คันธภูมิ. (2558). *การพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุขฎฐีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

